

Lễ hội Tam giáp “Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp” được công nhận Di sản VH phi vật thể QG

ISSN: 2734-9195 10:48 09/03/2026

Đây là niềm vinh dự, tự hào của Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân phường Ba Đình nói chung, Nhân dân Tam giáp nói riêng trong ngày kỷ niệm 1000 năm ngày sinh Đức Thánh.

Ngày 07/03/2036 (ngày 19/Giêng/Bính Ngọ), tại đền Núi Sưa, trong khuôn viên Vườn Bách Thảo, Hà Nội, Đảng ủy - HĐND - UBND - Ủy ban MTTQ phường Ba Đình trang trọng tổ chức Lễ công bố Quyết định ghi danh Lễ hội Tam giáp (Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp) vào Danh mục quốc gia **Di sản Văn hóa phi vật thể**; kỷ niệm 1000 năm ngày sinh Thượng Đẳng Phúc Thần Huyền Thiên Hắc Đế. Đây không chỉ là sự kiện văn hóa, mà là dấu mốc thiêng liêng đánh dấu sự tiếp nối mạch nguồn truyền thống của vùng đất Thập Tam Trại - nơi lắng đọng chiều sâu lịch sử Thăng Long - Hà Nội ngàn năm văn hiến.

Tham dự buổi lễ có ông Nguyễn Viết Cường - Phó Cục Trưởng Cục Di sản văn hóa (Bộ Văn hóa, thể thao và Du lịch), Ông Phạm Tuấn Long - Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội, Ông Trần Trung Hiếu, Phó Giám đốc Sở Du lịch Hà Nội; các lãnh đạo ban ngành phường Ba Đình, cùng đông đảo Đại biểu khách mời.



Lễ hội Tam giáp (Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp) chính thức được công nhận Di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia

Lễ hội Tam giáp Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp gắn liền với đời sống tín ngưỡng, tâm linh và sinh hoạt văn hóa truyền thống của cộng đồng dân cư. Di sản phản ánh đậm nét bản sắc văn hóa của nhân dân địa phương, được cộng đồng sáng tạo, thực hành, gìn giữ và truyền dạy qua nhiều thế hệ đó là hệ giá trị cộng đồng, là ký ức đô thị Thăng Long được lưu giữ giữa lòng Ba Đình hôm nay.

Trải qua chiều dài lịch sử, có thời gian lễ hội bị gián đoạn bởi chiến tranh, nhưng mạch thờ phụng chưa từng đứt đoạn. Từ năm 1992, việc tổ chức lễ hội được nhân dân khôi phục; đặc biệt từ năm 2023, Quận ủy - HĐND - UBND - Ủy ban MTTQ quận Ba Đình đã thống nhất chỉ đạo, tổ chức Lễ hội ở Đền Núi Sưa với quy mô cấp quận, điều đó đã thể hiện sự quan tâm đặc biệt đến bảo tồn, phát huy giá trị truyền thống văn hóa tốt đẹp của Ba Đình lịch sử, anh hùng.



Bà Phạm Thị Diễm, Phó BT Đảng Ủy - Chủ tịch UBND phường Ba Đình phát biểu

Với những giá trị tiêu biểu về lịch sử, **văn hóa**, khoa học, giáo dục cùng các giá trị hướng về cộng đồng, Lễ hội Tam giáp Xuân Biểu- Ngọc Hà- Hữu Tiệp đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia. Đây là sự ghi nhận của Nhà nước đối với những giá trị tiêu biểu, đặc sắc của Lễ hội truyền thống; đồng thời là niềm vinh dự, tự hào của Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân phường Ba Đình nói chung, Nhân dân Tam giáp nói riêng trong ngày kỷ niệm 1000 năm ngày sinh Đức Thánh.

Phát biểu tại buổi lễ, bà Phạm Thị Diễm, Chủ tịch UBND phường Ba Đình nhấn mạnh: *“Việc Lễ hội được ghi danh vào Danh mục quốc gia Di sản văn hóa phi vật thể là dấu mốc có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, không chỉ là niềm tự hào, mà còn là lời nhắc nhở về trách nhiệm lớn lao của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân phường Ba Đình, đó là: bảo tồn phải đi đôi với phát huy; gìn giữ phải gắn với giáo dục thế hệ trẻ; tổ chức lễ hội phải văn minh, lành mạnh, đúng quy định, đảm bảo tính nguyên gốc và vai trò chủ thể của cộng đồng để di sản không chỉ là ký ức của quá khứ mà trở thành nền tảng tinh thần cho hiện tại và là niềm tin gửi gắm cho tương lai”.*

Tin và ảnh: **Nhiếp Phong**

Từ bao đời nay, Đền Núi Sưa cùng với Đình Ngọc Hà, Đình Hữu Tiệp, Đền Cát Triệu và **Chùa Một Cột** đã tạo nên một không gian văn hóa - tín ngưỡng đặc sắc giữa lòng đô thị trung tâm của Thủ đô Hà Nội. Chính trong không gian ấy, truyền thuyết về vị Thánh linh ứng, hóa thân trong mây đen trên Núi Sưa, đã trở thành ký ức chung của bao thế hệ người dân nơi đây.



Đền Núi Sưa

Theo thần tích của làng: "Vào đời vua Lý Thái Tông, tại làng Hữu Tiệp có một người đàn bà nhân đi lễ ở chùa Một Cột trở về thụ thai, sinh ra một bé trai da đen nhánh, mau ăn chóng lớn, lớn lên trở thành một chú bé có sức khỏe phi thường, tính tình mạnh bạo.

Vào ngày 21/11 năm Quý Dậu, ngài lên núi chơi, bất ngờ mây lành ngũ sắc kéo đến bao phủ Núi Sưa, một chốc mây tan, mưa tạnh thì thấy ngài đã hóa.

Dân làng thấy chuyện kéo đến thì thấy mới dùn thành mộ bèn lập miếu thờ. Ba bốn năm sau xảy ra dịch bệnh, dân làng lập đàn cầu cúng tại ngôi miếu thì thấy dịch bệnh nhanh chóng tiêu tan liền sửa sang miếu to hơn để thờ cúng Ngài.

Lần Vua Lý đi chinh phạt phương Nam, mộng thấy một cậu bé mình da đen nhánh kể tung tích và xin theo âm phù. Quả nhiên lần đó, trong một trận đánh, Vua thấy một người mình đen hiện ra, hóa thành đám mây đen bay rợp mặt sông làm nổi sóng gió ba đào, nhấn chìm các thuyền quân địch. Lúc ban sư hồi triều Vua cho lập đền ngay trên mộ (Thượng từ hạ mộ) và phong là "Huyền Thiên Hắc Đế".

Để ghi nhớ công trạng phù quốc hộ dân của đức Thánh, các triều đại nhà Vua ban 07 sắc phong vào các năm Thiệu Trị (1846), Tự Đức (1850), (1880), Đồng Khánh (1886), Duy Tân (1909) và năm Khải Định (1924), chuẩn cho giáp Xuân Sơn thôn Xuân Biểu nay là Tam giáp Xuân Biểu, Ngọc Hà, Hữu Tiệp thờ phụng muôn đời.

Nằm trong quần thể Thập tam trại; Ba giáp Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp kết nghĩa anh em, cùng tôn Ngài làm Thành hoàng. Cấu trúc "tam giáp hợp hội" với trật tự anh cả - anh hai - em út không chỉ là tổ chức nghi lễ, mà là biểu tượng của tinh thần hòa hiếu, cố kết cộng đồng - những giá trị bền vững làm nên bản sắc của vùng đất này.

Vào ngày 19 tháng Giêng hàng năm- Lễ Đại Kỳ Phúc (ngày sinh Đức Thánh), nhân dân ba giáp lại cùng nhau bước vào một chu trình nghi lễ được lưu truyền qua nhiều thế hệ. Từ nghi thức bao sái ban thờ, chỉnh trang không gian thờ tự - như một cách thanh lọc và làm mới tâm thế trước khi tiến hành lễ cáo thỉnh trang nghiêm; rước nước thiêng từ Chùa Một Cột về Đền; thực hiện lễ tế hội đồng và đặc biệt là rước Thánh "vi hành" qua các không gian linh thiêng.

Mỗi công đoạn đều được chuẩn bị công phu, chặt chẽ, theo đúng trật tự truyền thống anh cả - anh hai - em út. Khi đoàn rước đi qua, cờ hội rợp đường, tiếng nhạc lễ ngân vang, Nhân dân trên địa bàn sắm sửa lễ vật, bày hương án trước cửa nhà, thành kính dâng lễ. Không gian lễ hội vì thế không chỉ gói gọn trong phạm vi di tích, mà lan tỏa thành một không gian văn hóa chung của cả cộng đồng.

Mỗi nghi lễ không đơn thuần là sự tái hiện một tích xưa. Đó là cách cộng đồng nhắc nhở về cội nguồn, là dịp để các thế hệ cùng nhau thực hành những chuẩn mực ứng xử đã được hun đúc qua thời gian; là môi trường để con cháu học cách kính trên nhường dưới, gìn giữ gia phong, củng cố nghĩa tình làng xóm.

Chính trong quá trình cùng chuẩn bị, cùng rước lễ, cùng tế tự ấy, tinh thần cố kết cộng đồng được bồi đắp và truyền nối bền chặt từ đời này sang đời khác. Lễ hội Tam giáp Xuân Biểu - Ngọc Hà - Hữu Tiệp gắn liền với đời sống tín ngưỡng, tâm linh và sinh hoạt văn hóa truyền thống của cộng đồng dân cư. Di sản phản ánh đậm nét bản sắc văn hóa của nhân dân địa phương, được cộng đồng sáng tạo, thực hành, gìn giữ và truyền dạy qua nhiều thế hệ đó là hệ giá trị cộng đồng, là ký ức đô thị Thăng Long được lưu giữ giữa lòng Ba Đình hôm nay.